

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus Qui sint casus in specie, pro quibus minoribus, vel Ecclesiæ
conceditur restitutio in integrum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

ARTICULUS VI.

Qui sint casus in specie, pro quibus minoribus, vel Ecclesia conceditur restitutio in integrum?

2707. **R**esp. etsi generaliter illis concedatur in omnibus casibus, & actibus, in quibus illi tam intra, quam extra iudicium graviter læsi sunt, ut pat. ex dictis: aliquos tamen speciales casus jure exprimi, de quibus breviter in sequentibus. Quare primus est, si læsi sint, in contractu venditionis, vel emptionis quoad substantiam (ut si absolute loquendo non expediebat eum contractum institui) tum officio Judicis in totum rescinditur contractus, & læsus actionem habet adversus quemlibet rei alienatæ possessorem, L. in causa, 13. q. interdum ff. de Minoribus: si verò læsio sit tantum in quantitate pretij, v.g. minoris vendidit, tum in emptoris electione est, reddere rem recepto pretio; vel, servare rem, & supplere defectum pretij. Si verò minor majoris emit, contractus eodem modo non rescinditur, sed pretiū ad æqualitatem reducitur; non enim plus concedendum est, quam quantum læsus est.

2708. Secundus, si minor, vel Ecclesia læsa sit propter negligentiam Tutoris; vel Procuratoris in iudicio; ut si contra ipsam lata etiam definitiva sit sententia; quia Procurator neglexit producere probationes; vel exceptiones necessarias. De Minoribus constat ex L. etiam in his. 3. c. si Tutor vel Curator intervenerit: & de Ecclesia ex c. cum venissent 2. h. t. Universaliter autem nota, cum alicui sit restitutio adversus alterum, hunc etiam debere servari illæsum, & non fraudari suo pretio, vel sumptibus factis, ut dicitur cit. c. Requisivit. Not. autem ex c. cum venissent cit. 1. Ecclesiam, in dicto casu restitui contra sententiam definitivam, ut patet ex verbis ibi: adversus sententiam dictorum Judicum (erat autem definitiva) restitutionem concessit. 2. esse tunc in arbitrio Ecclesiæ, si Procurator sit solvendo damnum, vel petere ab hoc satisfactionem; vel restitutionem in integrum adversus male acta per ejus negligentiam; sic gloss. in cit. c. V. restitutumus, arg. L. 3. C. si Tutor, vel Curat. Sed hoc Pirhing cit. n. 19. not. 2. ex Bartolo, L.

Tom. I.

cum mandato 23. ff. de Minoribus, limitat, si sit Procurator necessarius; non voluntarius, seu liberè assumptus. Idem dic, si Minor læsus sit ob negligentiam Curatoris; si verò ob negligentiam Procuratoris, tunc, si is solvendo sit, non potest prius petere restitutionem adversus acta, nisi prius agat contra Procuratorem, L. mandato, cum gloss. V. audiri junct. gl. margin. Molin. D. 573. num. 5. Abbas in cit. c. num. 20.

Tertius est, si læsus sit minor, vel Ecclesia propter negligentiam propriam. De primo habetur L. minor, 36. ff. de minoribus, de secundo, in c. auditis h. t. ibi: quia tamen utraque pars necessariam probationem omisit. Not. autem 1. quòd etiam contra Ecclesiam, sicut contra Minorem, currant termini peremptorij, seu exclusivi probationum; colligitur ex c. auditis, cum Abb. n. 6. unde adversus eos negligentes non restituitur, nisi exinde vel damnum, vel lucrum amittat; Abb. cit. n. 16. arg. L. auxilium, 37. ff. de Minoribus; sed hæc intellige de jure communi; secus per beneficium restitutionis, ut dicitur c. coram 7. h. t. cum enim inter Archiepiscopum Toletanum, & Archiepiscopum Bracharensem coram Innocent. III. lis contestata esset super jure Primatiæ: Papa eam quibusdam Judicibus commisit, qui partes ad sententiam accipiendam remiserunt ad Sedem Apostolicam, termino peremptorio assignato, intra quem se cum actis, & omnibus monumentis Apostolico conspectui præsentare deberent; sed non nisi post elapsum terminum, & longam expectationem comparuerunt coram Honorio III. successore Innocentij, Procuratores Ecclesiæ Bracharensis; necdum afferentes testium depositiones, & monumenta; ideòque aliam dilationem instanter postulantes:

Cum autem Pontifex interloquendo dixisset, dilationem negandam esse, tunc Procuratores restitutionem in integrum, ad causæ instructionem exhibendam, Bracharensi Ecclesiæ petiverunt, exhibentes super hoc mandatum speciale. Id verò Pontifex usque ad octavam Pentecostes concedendum esse judicavit.

Ex hoc enim clarè sequitur, quòd termini judiciales etiam Ecclesiis, & Minoribus ligent, ita, ut neque hi, neque illæ post

2709.

2710.

LII

perem-

peremptorium audiantur; conceditur tamen illis restitutio in integrum. Unde colliges 1. ut Ecclesia læsa restituatur propter omiffam probationem necessariam, sufficere, si hæc sola probetur, vel constet; patet ex c. *auditis*, ibi: *quoniam utraque necessariam, ut asserit, probationem omisit*; colliges 2. ut Ecclesia læsa restituatur propter omiffa privilegia, ea prius, quàm detur restitutio, exhibenda esse; ex cit. c. ibi: *inspectis privilegijs*; ne scilicet allegentur in fraudem; colliges 3. Ecclesiam læsam restitui etiam contra aliam Ecclesiam; pat. ex cit. c. ibi: *utramque restituimus reliquam*. Colliges 4. præscriptiones judiciales etiam contra Ecclesiam, vel Minorem currere; hinc si elapso termino peremptorio ad probandum statuto, probationes non adferant, non amplius admittuntur, nisi per beneficium restitutionis, pat. ex c. *coram*, & c. *auditis*, cum Abb. ibi: n. 3. & L. 1. C. *si sapius in integr. restitutio postuletur*. Dixi judiciales; nam præscriptiones, seu termini peremptorij extrajudiciales, non currunt ipso jure, contra Ecclesiam, vel minores, excepta præscriptione 30. vel 40. annorum, L. *ult. in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria*.

Colliges 5. quòd, cum Procurator Ecclesiæ petit principaliter restitutionem in integrum, non admittatur; nisi habeat speciale mandatum, L. *illud 25. §. si talis, ff. de Minoribus*; secus, si petat incidenter; gl. in c. *suscitata h. t. V. postulavit*; tunc enim non requiritur ullum speciale mandatum. Colliges 6. quamvis unâ viâ prohibitum aliquid alicui, non debeat regulariter admitti aliâ viâ, juxta Reg. 84. de Reg. jur. in 6. tamen in isto casu, quo Ecclesia jure communi non admittitur ad probandum, ut dixi n. 2709. quid speciale est, ut admittatur per restitutionem; ita gloss. fin. in c. *coram*, supr. cit.

2711. Quartus casus est, quo minori, vel Ecclesiæ conceditur restitutio in integrum, etiam contra latam sententiam à Pontifice, vel summo Principe, habetur c. *Tum ex literis 5. h. t.* Ex hoc c. colliges 7. licet contra sententiam Papæ, vel alterius Principis appellari non possit, c. *cuncta 9. q. 3. L. 1. ff. à quibus appell. non licet*: posse tamen à læso contra eandem ex justa causa peti restitutionem in integrum in defectu

medij ordinarij, scilicet appellationis; vel rescissione sententiæ, implorando gratiam, & allegando enormem læsionem. Ex hoc colliges 8. restitutionem in integrum contra sententiam Papæ, ne quidem Ecclesiæ concedi posse à Cardinali Legato; sed ad eundem esse Papam; ut constat ex cit. c. *Tum ex literis*. Restitutio enim in integrum contra sententiam tractari debet coram Superiore illius, qui sententiam tulit, L. 1. C. *ubi*, & *apud quem cognitio*: inferior enim non potest rescindere sententiam Superioris, Clem. 2. de elect. & Abb. h. t. n. 2. hinc Vicarius Generalis Episcopi non potest aliquem restituere contra sententiam Episcopi. Colliges 9. si petatur restitutio in integrum contra sententiam definitivam Judicis, tum utraque parte præsentem, litis contestationem fieri debere, & postea cognosci, aut, nec ne concedenda sit restitutio? quod, si judicatur pro concessione, posse, si partes petant, ad causam principalem denuo cognoscendam procedi. Rationem hujus dat Pirhing cit. n. 26. not. 4. Colliges 10. Principem posse concedere restitutionem in integrum, etiam contra sententiam bis confirmatam, pat. ex c. *Tum ex literis*; hinc licet tertio appellari non possit contra sententiam latam, & confirmatam, L. *unic. C. ne liceat in una*; & c. 5. *sua*, 65. de appellat. potest tam supplicari, ut causa bis judicata, denuo cognoscatur, & errore reperto, rescindatur; Abbas in cit. c. n. 4. & 5. ubi textus habet: cum & secundum jura civilia Principes etiam contra res bis judicatas in auditorio suo examinari restitutionem in integrum permiserunt: quocirca mandamus, &c.

Colliges 11. per restitutionem in integrum, regulariter, & ordinariè suspendi executionem sententiæ latæ, c. *suscitata 6. h. t. L. unic. C. de in integrum restitutione postulata*; nisi adsit præsumptio, quòd malitiosè illam petat ad impediendam executionem; tum enim proceditur ex æquitate, & sententia statim executioni mandatur, cautione fidejussoriâ, vel pignoratitiâ præstita ab eo, pro quo sententia fertur, quòd omnia reddet petenti restitutionem, quæ interim insumpsit causâ hujus sententiæ, sin illi causa adjudicabitur; sic c. cit. Dixi, regulariter. Nam si executio sententiæ revocari non possit (ur,

(ut, quia damnatus, relegendus vel in carcerem detrudendus est) postulata restitutione, non fit executio sententiæ etiam præstita cautione; quia tunc fieri amplius non potest restitutio.

2713. Totum hoc confirmatur ex ipso casu in *cit. c. suscitata*: nam, cum inter Episcopum Burgensem, & Monasterium Oviense controversia esset super quatuor articulis, & quibusdam decimis, quæ Monasterio per transactionem acquisitæ dicebantur: ea denique ad sedem Apostolicam delata est; ubi Innocent: III contra Monasterium sententiam tulit.

At cum Procurator Monasterii, ad probandam præscriptionem, tam super quatuor articulis, quam super decimis restitutionem in integrum petisset, eam Papa concedendam esse iudicavit, hac conditione, ut lata sententia prius executioni mandetur; Episcopus autem cautionem idoneam præstet, si Monasterio causa adjudicata fuerit, quod omnia, quæ occasione sententiæ obtinuit, restituere velit. Ita enim utrique parti, ad avertendas malitias hominum, provisum erit; ut nec effectus sententiæ in damnû Episcopi impediatur; nec, executio sententiæ in Monasterij detrimentum redundet.

2714. Colliges 12. dicta *nn. 277.* etiam extendi ad Majores 25. annis, si adsit causa justa, *c. ex literis h. t.* Ex quo colliges 13. cum quis dubitat, an possit appellare: eum posse petere sub conditione (scilicet in defectu medij ordinarij) mediû extraordinarium restitutionis, vel supplicationis. Nam, ut habet Rubrica illius capituli, restitutio ex justa causa, etiam Majori est concedenda, dummodo justa causa petenti probetur. Colliges 14. quod Minor, vel Ecclesia possit petere restitutionem in integrum adversus sententiam, etiam in casu, quo posset appellare; quia illud medium est pinguius, & facilius. Abbas in *cit. n. 13.* Excipe 1. nisi sententia foret nulla; tunc enim etiam illis utendum foret remedio ordinario, Abb in *c. tum ex literis n. 18.* Excipe 2. Majores; his enim non competit in casu remedij ordinarij, extraordinarium, *L. in causa. ff. de Minoribus*; nisi adsit justa causa (v. g. quod circumventi sint) intellige plene probata, secus si tantum semiplenè, v. g. per juramentum, vel unum testem, excipe nisi sit causa favora-

Tom. I.

bilis, v. g. Matrimonij; sic Pirhing *cit. nu. 32. not. 6.* & habetur *cit. c. ex literis.*

Colliges 15. per supplicationem Principi factam contra sententiam, non suspendi ejus executionem, ut diximus de restitutione; hæc enim innitur juri, & habet gratiam, ab eo annexam, illa verò soli gratiæ; Abbas in *c. suscitata, n. 10.*

2715. Colliges 16. quod, si Ecclesia petijt restitutionem in integrum, & hæc illi denegata sit, in alio iudicio restitui non possit, nisi ad instituendam appellationem omisissam; excipe, nisi novæ defensiones emergant, habetur in *c. beneficio, h. t.* Et ratio est, quia sententia, lata super restitutione in integrum, transit in rem judicatam, etiam contra Ecclesiam, & Minorem, nisi intra decennium ab ea fuerit appellatum, *c. coram. cit. & L. 1. C. si sepius in integrum restitutio & c.* Ex hoc. Colliges 17. quod, licet non restituatur adversus negatam restitutionem, restitui tamen debeat ad appellandum contra sententiam negatæ restitutionis, à qua non appellavit, habetur *c. beneficio cit.* sic enim adest nova causa restituendi; de quibus plura *n. 2700.*

Not. autem 1. quod tempus appellationi præfixum (intellige de præscriptione judiciali, non temporali) currat etiam contra Ecclesiam, & Minorem. Hinc si eo neglecto velint appellare, non admittuntur nisi per restitutionem in integrum ad appellandum, *c. beneficio, & L. C. si sepius restitutio.* Not. 2. Judicem, qui debet cognoscere de causa restitutionis ad appellationem omisissam, posse esse non tantum eum, à quo, sed etiam ad quem appellandum erat; Bart. in *L. 1. cit. n. 3.* sed limita, si sit absolutè Superior; non autem, si tantum pro aliquo casu, ut est Archiepiscopus in casu subditorum sui Suffraganei.

ARTICULUS VII.

In quibus casibus non concedatur Minoribus restitutio in integrum?

2716. Varij tales casus jure expressi numerantur. Primò: si Minor, major factus, ratum habuit, quod tanquam minor gessit, *L. 1. & 2. C. si major factus ratum habuit.* Sic enim videtur huic beneficio renuntiare, tanquam favori sibi principaliter concessio; intellige, si contractus

LII 2

tractus